

Oredništvo in upravnistvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsek dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Narodnina lista:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 123.

Maribor, dne 26. oktobra 1910.

Letnik II.

Slovensko ljudsko šolstvo na Štajerskem.

(Piše poslanec dr. Verstovšek)

Šolsko vprašanje je glavna točka slovenskega pro-
grama.

Javnost se je začela zanimati za naše šolstvo. Prav je tako! (Saj je tudi skrajni čas, da se obrne politično delovanje vseh merodajnih krogov na najvažnejšo točko slovenskega programa in se osredotoči vse moči v šolstvu, za katero se moramo najbolj zanimati iz narodnih in iz gospodarskih ozirov. Dosedaj je bila navada nekaterih poslancev, da so se pehali za slovenske sodnike, davkarske uradnike, tu-patam še za profesorje, meneč, da rešujejo s tem naš narod in ga varujejo nazadovanja. Toda v dobi neko-likih let, odkar nemški terorizem vedno bolj biča slo-venške uradnike in jih zapostavlja, smo iz dejanskih razmer tudi lahko opazili in se prepričali, da sodnik, če je tudi nemškutar, ne raznarodi našega ljudstva, da napravi pa nasprotno ljudstvo, če je odločno pri zahtevi svojih pravic, tem gospodom tudi v uradu mnogo neprimlik in sitnosti. Ne rečemo s tem, da bi morali poklicani faktorji opustiti vsako skrb za slo-venško uradništvo; nasprotno smo mnenja, da se mo-rajajo pobrigati za vsako uradniško mesto na sloven-skih tleh, da celo za vsakega slugo, toda v prvo vr-sto je treba potisniti zanimanje za naše šolstvo.

Uradnik ne raznarodi ljudstva, pač pa ga od-tuži in pogubi nenarodno šolstvo, zlasti pa šolstvo, katero nam urejujejo sovražni nemškutarski okrajni zastopi in pa nemški deželni šolski svet.

Izjava Zveze slovenskih učiteljev.

S. K. Z. je s svojim programom našla odmev na celim Spodnjem Štajerskem. Glavni del tega pro-grama pa je poleg gospodarskih zadev šolsko vpraša-nje, to pa zato, ker zahteva ljudstvo povsod, kamor pridejo poslanci S. K. Z., takih šol, ki bi bile pri-merne razmeram raznih okolišev. Poslanci S. K. Z. so dobili na neštevilnih shodih naravnost nalogo, da se zanimajo za šolske zadeve. Od tod izvira tudi moj predlog glede delitve deželnega šolskega sveta v slo-venski in nemški oddelek. Razne krivice, ki se go-dijo našemu slovenskemu šolstvu od strani deželnega šolskega sveta, razne šikane, pod katerimi trpijo na-ši krajni šolski sveti in učiteljsko osebje zastran nem-

škutarskih okrajnih svetov, nujno zahtevajo odpomoč, katero je najti edino-le v preosnovitvi deželnega šol-skega nadzorstva. Nujna potreba in pa kričeče sta-nje slovenskega šolstva sta bili merodajni za nas, ko smo postavili predlog v deželnem zboru.

Če hočejo sedaj liberalni učitelji opravičevati samega sebe, oziroma tiste svoje tovariše, ki so za-grešili pred graškimi prenapetimi narodno izdajstvo in se izjavili proti delitvi, z razlogom, da ni zahteva-na teritorialna delitev deželnega šolskega sveta, mo-ram takoj ovreči to podtikanje, ki bi mogoče lahko preslepilo nerazsodne ljudi. Vsak še tako vnet rodo-ljub slovenski mora priznati, da bi bil predlog za teritorialno delitev tudi ne glede na narodno-avtono-mistično stališče, bob v steno in naravnost smešna, deloma pa tudi za nas nevarna zahteva. Smejali bi se nam nasprotniki in smatrali vsak tak predlog za neresnega, ki bi spravil vse šolstvo pod gotovo črto na Štajerskem, recimo pod slovensko-nemško mejo, ki pa nikakor ni natanko določena, v delokrog sloven-skega deželnega šolskega sveta; tako bi na primer morale v to področje spadati vse nemške šole na Spodnjem Štajerskem, katerih imamo žal že preveč, tudi vse šole v Mariboru, Celju, Ptujju itd. Meni bi bilo to gotovo ljubo! Če bi imel tisto moč, da bi kaj takega lahko izvršil, kar čez noč bi se moralo zgo-diti. Toda žalibog tega ne morem, kakor tudi nobe-den drugi ne, zato pa računam le z dejanskimi raz-merami. Zato sem izrecno v predlogu navedel šolstvo, za katero zahtevam posebni oddelek: vse slovenske in utrakvistične šole, to je naše šolstvo. Mislim, da je edino tako mogoče ločiti na podlagi dosedanjega stanja razne šole. Prepričan sem pa tudi, da se te-ritorialno ne da ločiti šolstvo obeh narodnosti na Štajerskem.

To hoče biti edini stvarni razlog, katerega je navedla Zveza slovenskih učiteljev, ki pa ni uteme-ljen. Prepričan sem, če bi bil stavljal predlog v tem smislu, oziraje se na teritorialno enoto, da bi zopet začeli vsi kričati, da že neizvedljivost tega načrta kaže dovolj na neresnost celega predloga. (Š terito-rijalno enoto bi tudi ne dosegli ničesar za svoje šol-stvo, ker bi ne zamogli imeti samostojnega sloven-skega odseka, imeli bi nov nestvor, namreč drugi de-želni šolski svet graškega kalibra, v katerem bi imeli zastopniki vlade in pa nemškutarski zastopniki nemških mest in trgov, oziroma nemškega šolstva, zopet večino. Za tako teritorialno enoto se prav iz

sreca zahvalim in se ne morem nikdar ogreti za njo, četudi gredo vsi na krov za to velikansko idejo ne-katerih veleumov izmed učiteljstva. Le pomislite, go-spoda, kaj zahtevate, in uvažujte poleg tega dejan-ske razmere in prepričan sem, da se sporazumemo v zahtevi glede slovenskega šolskega nadzorstva za Spodnji Štajer.

Žal, da v celi izjavi ni več točk, ki bi bile vre-dne razmotrivanja. Kajti, „da se slovenskemu šolstvu zagotovi vsestranski svoboden razvoj“, je vendar za-hteva poslanec S. K. Z., ki so vsi podpisali predlog o nadzorstvu šolstva in žele najbolj, da bi se vendar enkrat rešilo slovensko šolstvo neprijaznega sistema v Gradcu in osvobodilo slovensko učiteljstvo raznih nemškutarskih okrajnih zastopov, ki povsod zapo-stavljajo narodne učitelje.

Radi tega so tudi neosnovani napadi na tovari-ša dr. Korošca, ki vzamejo izjavi učiteljstva vsako resnost. Dr. Korošec stoji ravno glede narodnega šolstva mogoče na najradikalnejšem stališču. Pri po-gajanjih so bili za njega merodajni edino klubovi sklepi; eden sklep je bil tudi glede šolstva, ki se je naslanjal na predlog o delitvi najvišjega nadzorstva v deželi. Teh klubovih sklepov se je dr. Korošec kot klubov načelnik tudi vestno držal; to dobro vemo vsi poslanci kluba, ki smo bili vedno poklicani k sejam. Če je bil nov položaj in je bilo treba dati drugih na-vodil. Zato je očitano, da je dr. Korošec hotel pro-dati slovenske interese v šolstvu, podlo in je mora vsak pošten človek obsojati.

Glede dveh zastopnikov kmečkih občin so stavlili predlog vlada in krščanski socialci, preko katerega smo šli vsi poslanci na dnevni red. Če se sedaj očita dr. Korošcu, da je odobral Hagenhoferjev predlog, je to nepošteno podtikanje dr. Koroščevi izjavi, ki je bila v najvažnejšem trenutku in najbolj kritičnem po-ložaju naravnost obodovanja vredna taktična poteza nasproti vladi in pa nemškim strankam. Po odklonit-vi Hagenhoferjevega predloga od strani nemške ve-čine je izjavil dr. Korošec, da bi bil s sprejemom te-ga predloga postal za Slovence nov položaj, o kate-rem bi še le moral sklepati Slovenski klub. Kdor te taktične poteze ne razume, temu ni mogoče pomagati. Iz vsega tega pa je tudi jasno, da je učiteljstvo s svojo izjavo napravilo zopet veliko napako, da se ni držalo samo stvari, temveč se celo v izjavi o tako va-žnem vprašanju bavi z osebami in jih krivično dolži dejstev, za katera ne morejo biti odgovorni, ker jih nikakor niso zakrivil.

PODLISTEK.

Knjige družbe sv. Mohorja.

„Drobne povesti.“ Vsak Mohorjan, bodisi omi-kanec bodisi priprost seljak, bo moral pač pritrditi, da je Mohorjeva družba jako napredovala, kar se tiče vsebine knjig. Nudi nam različnih stvari, ki imajo trajno vrednost. Tudi z ilustracijo se je potru-dila in hoče s tem narediti vsebino mikavnejšo. Se-veda bo treba v tem oziru še remedure, da prvič ne bo naročala slik pri nemških slikarjih, ki ne poznajo vsebine knjige in ne poznajo našega ljudstva, dru-gič pa, da se bo pobrigala za boljše ilustracije in trpežnejše klišeje.

Ta ocena pa naj velja vsebini „Drobnih pove-sti!“ Ljudstvo gotovo rado čita krajše povesti, ki so mikavne. Posebno velja to za koroške obmejne kraje, kjer so Mohorjeve knjige pravo izobraževalno sred-stvo. Ljudje le malo ali pa nič ne znajo brati; zato bodo rajši segli po krajših povestih. Nemška (Jože-fova družba je izdajala in menda še izdaja vsako le-to „Bunte Geschichten.“ Ne vemo, ali si je gospod urednik naše knjige vzel te za vzor, ali pa je imel v svojih uredniških predalih toliko raznega, malega gradiva, da si je mislil: „Iznebimo se enkrat tega drobiža, ker nudimo Mohorjanom razun tega letos itak dosti lepega.“

Ivo Česnik je objavil v tej zbirki štiri črtice: „Poezija svete noči“, „Znamenita pravda“, „Krivda“ in „Luka Gaber.“ „Poezija svete noči“ je lepa slika božičnega večera v hribih na kmetih. O vsaki osebi je pridejana in z nekaj črticami opisana življenjska zgodba. V „Znameniti pravdi“ je oživil pripovedko o kmetškem in mestnem advokatu, ki je izračunal, da znaša škoda za 3 jajca veliko svoto, kar mu je kmet-

ski zastopnik izpodbil s tem, da je sejal kuhan bob. Tudi „Krivda“ in „Luka Gaber“ sta lepo pisana. — Zvoranova povest „Doma in v svetu“ je vsprejemlji-va. „Darilo iz semnja“ (namesto s semnja) pa je ta-ko zastarelo, da bi je prej prisodili kakemu Ciglerju ali drugemu začetniku slovenske proze, kakor pa se-danjemu anonimnemu pisatelju J. B. Zato ne sodi v Mohorjeve knjige. Ne moremo si razlagati, kako je mogel odbor vsprejeti to šaro v knjigo. Podpis pisa-teljev imata še 2 spisa, namreč: „Lovska latinščina“ (zapisal J. S.) in „Vse se povračuje“, spisal Iv. Stek-lasa. Brez podpisa pa so: „Moj ljubi se ni v prah spremenil“ (ogrška romanca), „Peklenščekova skladi-šča“ (flaminska pravljica), „Večni popotnik“, „Stare pripovedke o begu v Egipt“, „Simon“ (narodna pripovedka), „Svarilo ostavljene neveste“ (renska pripovedka), „Čudežni križ“ (dolnje-frankov-ska pripovedka), „Smrtiuteha“ (severo-ogrška pripo-vedka, „Smrtiuteha“ je pač slaba skovanka!), „Vin-ski prašek“ (humoreska), „Potujoča palica“ (severna bajka), „Kaznovana prevzetnost pri mizi“ „Gospodo-dovi“ (tirolska pripovedka) in povest „Ciganka.“

Nimamo nič proti vsebini tega drobiža, a nekaj drugega moramo grajati. Ker so te stvari brez pod-pisa, sodimo, da jih je spisal gospod tajnik, oziroma znesel iz raznih nemških časopisov skupaj. Ali res ni imel dovolj slovenskega gradiva, da se je moral poslužiti tega sredstva? Pred vsem mora naš največji kulturni inštitut upoštevati slovenske proizvode, podpirati in vzgajati s tem slovenske pisatelje, saj pravijo tako pravila. Če se pa prestavlja, mora biti prestava res slovenska, kar pa ta ni. Kako more na primer v Mohorjevih knjigah stati stavek: „Kar mu sporoče, da želi tuj menih govoriti z njim, dal ga je vstopiti.“ (Stran 133.) Nemško se lepo glasi: „Er ließ ihn eintreten“, v slovenščini pa je napačno. Tudi in-terpunkcija je večkrat slaba, na primer stran 133, 3. vrsta. Krivo je pisati: ogibali so se ji ljudje (stran

136), namesto „je“, ali pa: „da ne bo zanimiva pri-povedka s starim menihom v grob dejana.“ Zakaj ra-bi pisatelj zmiraj nedoločni zaimke „nekov“, ki ni v navadi, mesto „neki.“ Slaba interpunkcija je na stra-ni 138, 4. in 5. vrsta. Ni slovensko, če piše: „Hedvi-ka „potoževala“ se je čisto — —.“ Instrumental rabi pisatelj brez predloga s ali z, na primer stran 141: „pozval je Borza razsrjenim glasom“, napačno je: „Kako željno „otegovalo“ je dete očetu ročice naspro-ti“ (stran 141). Tudi ni pravilno, če piše stran 142: „Nato „velel je“ Hedviki, naj poklekne, „ki je molče ubogala“, dvignil je meč, „ter z enim mahljajem etc“ Namesto „v oskrb izročiti, je pač boljše reči: v oskrbo izročiti. Tudi ni dopustno, da rabi pisatelj nemške oblike imen, ali pa nemško kolne, stran 149: „Hanzl“, stran 151: „O-o-o-oh fuj tajksel.“ Slabo je pisati: bila je obiskovana (stran 159), namesto: ob-iskovali so jo.

Navedli smo samo nekaj jezikovnih napak, ki naravnost v oči bodejo. Če bereš ta drobiž, boš na-lelet na vsaki strani na jezikovne nepravilnosti. Na-pisali smo te vrstice, da bi opozorili odbor, oziroma tajnika, Mohorjeve družbe, naj v prihodnje bolj pazi, kako blago sprejme v društvene publikacije in da naj gleda, da bo jezik lep, čist, gladek in res slovenski — ne pa nemščina v slovenski obleki. Dr. F. K.

Skica k zgodovinskemu razvoju ženskega vprašanja.

(Konec.)

Kakor plamen iz gorljivih snovi švigne sredi 18. stoletja iz najgostejše Francije ideja naravnega prava. Rousseau sam ni slutil, koliko trpečih src se bo olajšano dvignilo ob „Proglasitvi človeških pravic“, koliko mišic se bo maščevalno nabrenknilo ob „Soci-alnem kontraktu.“ Z sladko grozo nenadnega razode-

Zasužnjenje slovenskega šolstva.

Tudi o znanem zaslužnjenju slovenskega šolstva govori izjava nekaterih slovenskih učiteljev, katero so hlastno ponatili nemški listi, ker jim je to prav všeč, voda na mlin. O teh očitanih hočem spregovoriti resno besedo; če so tudi mogoče nekateri izrazi ostri, je irelevantno; treba je odkritega razgovora.

O zaslužnjenju slovenskega šolstva od strani S. K. Z. ni niti govora niti nobene nevarnosti. Poslanci S. K. Z. so imeli že dovolj prilike dokazati z dejstvi, da se jim ne gre za osebne učiteljske zadeve, temveč da hočejo zastaviti vse svoje moči v korist šole in naroda. Dejstva jasno pričajo, da se še nikdar ni delovalo na zaslužnjenje slovenske šole, ali recimo na zaslužnjenje slovenskega učiteljstva — to zadnje zaslužnjenje imajo nekateri gospodje v mislih, samo da nočejo odkrito riniti osebnih interesov v ospredje —, temveč da je bilo njihovo stremljenje vedno osvoboditi od strani neprijazne vlade in pa zlasti od strani nemškutarskih okrajnih šolskih svetov zaslužnjenje šolstvo in učiteljsko osobje. Ali ne čutijo narodni učitelji nič več biča, katerega vihte nad njimi nemškutarski nadzorniki, vsemogočni nemškutarski Volksrat in nemškutarski mogotci na Spodnjem Štajerskem? So se že tako privadili klečeplazenju pri teh sedaj v slovenskem šolstvu odločujočih faktorjih, da niti ne čutijo lastnega ponižanja?

Gospodje učitelji iz Savinjske doline, vprašajte vendar svoje tovariše v drugih okrajih, kako težavno stališče imajo! Kot najboljši učitelji propadajo pri kompetencah, če se ne zapišejo naravnost Südmarki ali Šulferajnu ali Volksratu. Narodno čutečega učitelja to zapostavljanje boli in ga mora boleti. Koliko žalostnih vzgledov vam lahko naštejemo! Odvisnost in zapostavljanje tlači kakor mora najuglednejše učitelje, ki vstrajajo možato v tem težavnem položaju. Kar je pa neolikanih, slabih, nezmožnih učiteljev brez trdnega, stanovitnega značaja, ti se vdinjajo nemškutarstvu in dobijo zato najboljša mesta, nastavljajo jih na najboljše šole, v katerih potem trpi vsled njihove nezmožnosti ne le slovenski pouk, temveč cela šola. Si še upa kdo oporekati, da ni v tem slučaju pravo zaslužnjenje slovenske šole, oziroma slovenskega učiteljstva?

Prosil bi pa od Zveze slovenskih učiteljev dokazov zato, da bi ne storil kateri izmed slovenskih poslancev vseh korakov za šolstvo, ali tudi za opravičene osebne interese učiteljev samih, če se obračajo do njih. Če se zavzemamo za te zadeve z vso intenzivnostjo, zlasti če niso v nasprotju s splošnim ljudskim blagom, je pač krivično očitanje, da bi bili mi nasprotniki šole in učiteljstva. S pridevkom „moderne šole“ se nič ne dokaže, ker je to v naših očeh le navadna fraza.

Mogoče bi kdo navajal osebne medsebojne priske med poslanci in nekaterimi učitelji in hotel s temi dokazovati naše nasprotstvo. Zares se pripetijo slučajji, da mora poslanec nastopiti proti kakemu učitelju; (zaradi tega pa vendar ne nastopa proti šoli; to so osebna nasprotstva. Dovolite vendar, da vas vprašamo, če li mislijo nekateri gospodje učitelji, da imamo mi poslanci S. K. Z. mrzlo kri, ali da so pristaši S. K. Z. brez vsakega čuta, da bi se ne branili proti osebnim napadom. Če si upa učitelj — hvala Bogu, ni jih mnogo, prepirljivec je pa povsod v vseh stanovih — poslanca ali pristaša S. K. Z. blatiti in trositi o njem laži naj ga radi tega hvalimo in še povečujemo? Vse te zadeve spadajo, kakor po drugod, med medsebojne osebne prepire, ki se rešujejo

jo, kakor vsakemu osebno najbolj sodi. Radi takih osebnih prepornih točk pa ne more nikdo očitati sovražstva proti celemu stanu, tem manj pa proti šolstvu. Saj vendar ne bodo mislili nekateri izmed učiteljev, da so sakrosanktni v privatnem življenju in niso za svoje prestopke odgovorni nikomur, da bi se proti njim ne smelo niti postopati. To je jasno kot beli dan. Le naj preudarijo dobro te razmere razsodni učitelji in uvideti bodo morali, da o zaslužnjenju ni duha ne sluha.

Toliko o izjavi slovenskega učiteljstva; izjava v tem važnem trenutku ni bila dobro premišljena in hoče le nekoliko prikriti narodno izdajalsko postopanje slovenskih nepoklicanih delegatov pred najhujšim nemškim nacionalcem, deželnim poslancem Otterjem.

Žalostne razmere na mariborskem učiteljišču pod ravnateljstvom Schreinerjevim

Kakor poročajo nemški listi, je bila pri sodišču v Mariboru zadnji teden razprava, ki bode imela dokaj žalostnih posledic za učiteljišče. Na poziv velikega Slovenca Schreinerja je državno pravdnistvo tožilo slovenskega profesorja dr. Potočnika radi žaljenja časti v uradu, ker je očitel ravnatelju brezbržnost v svojih poslih, sklicujoč se na to, da si je nakopal bolezen v šoli zaradi neredne kurjave. Dr. Potočnik je bil obsojen na 200 kron, kar z zadovoljstvom prijavljajo nemški listi in bode gotovo gospodu ravnatelju Schreinerju tem večje zadoščenje.

Z ozirom na važni zavod, katerega so se zlasti lotili v zadnjih letih nemškutariji, zelo obžalujemo take slučaje, kateri le podkopavajo ugled slovenskega proforskega osobja in slovenskega zavoda. Ali bi se ne bila lahko rešila zadeva mirnim potom? Nesporazumljenja med obema gospodoma traja neki že dolgo časa, ker ni gospodu Schreinerju ugajal dr. Potočnik, ki je vedno nastopal kot zares odločno slovenski profesor na zavodu. Lansko leto sta se že tožarila; tožil je dr. Potočnik Schreinerja radi žaljenja časti; toda odpustil mu je; menda v zahvalo za to pa je ravnatelj sedaj predložil pismo, v katerem so bila ta očitanja, deželnemu šolskemu svetu, ki je zahteval tožbo. Značilno je samo to, da je gospod ravnatelj Schreiner takoj ovadil žalitev, za katero nobeden ni vedel, ker jo je zakrivil Slovenec, čločim je dobro znano, da se niti ni zmenil, ko ga je pred leti psoval v pričo več ljudi nemški profesor dr. Murauer s priimki, ki najmanj dostojajo kakemu ravnatelju. To je pač že slaba navada naših velezmognih slovenskih dostojanstvenikov, da nemškutarje božajo, ker se jih bojijo, Slovence pa bičajo, zlasti če jim ne klečeplazijo.

Poročila o prireditvah zadnje nedelje.

V naslednjem podamo poročila, ki so nam še došla o naših prireditvah zadnje nedelje.

Zitate pri Rogatem.

Ob zelo obilni udeležbi se je vršil v nedeljo dne 23. oktobra ustanovni shod bralnega in izobraževalnega društva. Ne slabo vreme, še manj pa liberalna protigagitacija ni mogla odvrti našega ljudstva od zborovanja.

Predsednik pripravljalnega odbora, črli pos.

pripada ženi kot varuhinji familije oskrbovanje najvažnejšega dela za človeštvo.

2. Žena ne bodi možu, spekulacijski predmet, niti spolno bitje samo, temuč gospodarsko in pravno enakoveljna oseba.

3. V materinstvu leži usoda telesne in etične kakovosti človeštva.

4. Žena-delavka in žena-uradnica ste v fabriki in državi enakovredni z delavcem in uradnikom, mož ima prednost pred ženo le tam, kjer fizična narava žene ne odgovarja zahtevam.

Načrte točke tega gibanja so kazala najprej na sledečo pot. Sredi 19. stoletja ni generacija žen razumela pod „ženskim gibanjem“ nič drugega, nego študij na srednjih in visokih šolah, na akademijah in konzervatorijih. Studentke so s semitsko brezobzirnostjo zasedle prve prostore v poslušalnicah in konzervativni profesor se je hočeš-nočeš moral navaditi na nagovor: Meine Damen und Herren! Z izpričevali v roki so zahtevale mesta in so jih dobile vsem mizoginskim elementom na rovaš. Umetnice so otvorile svoje ateliere in razobesile svoje slike v galerijah ob moških. Kritikom, ki so izvajali: Ker je umetnost formalno izražanje notranjih doživljajev, treba k umetnostnemu produkciranju poleg intuitivnega čutenja in logičnega mišljenja še poznanja najvišjega in najnižjega življenja. Tega žena vsled svojega družabnega stališča nima, zato ni poklicana umetnica — so odgovorile: Žena se od moža ne razlikuje po umetnostni nadarjenosti, notranjem doživljanju, finem čutenju, bogati domišljiji, temuč po poznanju najvišjega in najnižjega žvljenja, kar pa še ni vzrok za njen nepoklic do umetnosti. Njeno socialno stališče — novodobni ginekeji naj se odklene in s široko javnostjo se razprostre pred njo pisano življenje.

Tako je bila z samozobrazbo dana absolutna konkurenca z možem na vseh poljih. Stremljenje mi-

Vogrincec Janez, je otvoril zborovanje. Zapisnikarjem je bil izvoljen kaplan častiti gospod Kranjc.

Domači župnik častiti gospod Anton Merkuš je v navdušenem govoru pozdravil došle zborovalce, posebno poslanca gospoda dr. Korošca. Izrazil je svoje veselje, da se v Žitilih ustanovi to tolipotrebno društvo.

Dr. Korošec je v svojem vspodbudnem in prepričevalnem govoru v poljudni besedi opisal pomen in korist naših bralnih in izobraževalnih društev. Navduševal je vse vrle Žitalčane za vstop k novemu društvu.

Govor je imel velik vspeh. K društvu je takoj pristopilo 140 članov. Veliko število članov nam najbolj dokazuje, kako potrebno je bilo novo društvo.

Odbor novega društva se je sledeče sestavil: Janez Vogrinec, predsednik, častiti gospod Anton Merkuš, podpredsednik, Gašpar Kores, blagajnik, J. Blazina, blagajnikov namestnik, častiti gospod kaplan Josip Kranjc, tajnik, Vinko Kores, tajnikov namestnik, Janez Vogrinec ml., knjižničar, Fran Stres, knjižničarjev namestnik, Anton Kodrič in Anton Pulko, odbornika. Za računske pregledovalce sta bila izvoljena Jožef Kodrič in Juri Krušič. Odbor nam je dokaz, da bo društvo v polnem obsegu vršilo svojo nalogo.

Po izvršeni volitvi se je predstavljajal šaljiv prizor „Mišji štrup.“ Domači pevski zbor je zapel več mičnih narodnih pesmi.

Vsak pošten Žitalčan je lahko vesel novega društva, jezijo se pa nad njim edino le združeni liberalci in nemčurji.

Skale.

Že dalje časa bi bilo soditi, da vlada splošno veliko navdušenje za bralno društvo sploh in še posebej za posamezno delovanje v odsekih pevcev, tamburašev, telovadcev, bralcev in čitatelec ter vnetih prirediteljev in igralc, kakor tudi navdušenih govornikov in prednašateljic, ki si iščejo snovi v knjigah, časnikih in življenju kmečkem in tovarniškem ter gospodarskem in služabnem, vsak z željo, sebe izobraževati in po možnosti koristiti bližnjemu.

Da nas te misli in nade niso povsem varale, je pokazalo bralnega društva občno zborovanje dne 23. oktobra 1910. Pozdravljali smo nekaj zastavno veljavnih mož in se veselili precej navdušenih mladeničev, ki so kazali pohvalno vnemo za izobraževanje.

Vsi so pazno sledili izvajanjem častitega gospoda kaplana Luskarja o časnikih, ki so velesila tudi nam potrebna; slabih se je treba skrbno varovati, dobre marljivo in pazno čitati. Dobre knjige in časniki učijo in blazijo, slabi zastrupljajo; tisti pulileži izmed kmetov, rokodelcev, obrtnikov in škriec, ki bobneče govorijo, da oblastno čitajo vse dobre in slabe spise, pokažejo vselej slab in najslabši sad — samo volilni čas ni flakomer. Kakršni so vzroki, taki so nasledki. Za slabo čtivo se zlobni ljudje zelo potegujejo in žrtvujejo velikanske svote. Zakaj bi dober Slovenec ne storil svoje dolžnosti za dober tisk?!

Za dober tisk in pospeševanje tukajšnjega bralnega društva se hočejo zvesto potegovati in truditi sedaj izvoljeni odborniki, p. g. gospodje: Strgar, vlč. gospod dekan Rotner, Plazl, Zajc, Šmon, Oštr in Silovšek.

Vneti udje na plan! Navdušite gorke, prilegnite mlačne, ogrejte mrzle, pridobite nasprotni!

Sv. Jakob v Slov. gor.

Veselica, ki se je vršila dne 23. t. m. na Ploberšnici, je vzlic slabemu vremenu v vsakem oziru dobro uspela.

tja je vstrepetalo človeštvo kakor na novih tleh, na novi zemlji, kjer se ima ustava in uprava dosežanih človeških organizacij kakor v panorami na mah zasukniti. Podanik-suženj je udaril s pestjo na prsi in vstal je stebler dolgo nezavestnega upora proti telesnemu in duševnemu jerobstvu dinastije.

Takrat je začutila žena poleg splošnih ogorčenj nad družabnim redom, ki so gorela v človeštvu, še eno čisto osebno ogorčenje. Čutila je več, nego je mož zamore čutiti: njena usoda se je imela spremeniti dvakrat. Enkrat z usodo vsega človeštva vred do eta-ja, drugič z usodo vsega ženstva vred do moža. V „splošnih človeških pravicah“ ni ležal le postulat nižjih slojev do višjih po dostojni svobodi in krščanskem zacenjenju človeka, temuč tudi postulat žene do moža po enakopravnosti v zasebnem in njenim močnem primernem sodelovanju v javnem življenju. Takrat so seve parole še spale in gibanje ni pluskalo čez trdne bregove zakona in materinstva. A vrelo je. A upilo je vsepovsod po osvoboditvi, razbremenjenju.

In tako so okoli 1850 Angležinje prve zapisale s smelimi črkami istovestnost žene z možem na svoj prapor in prišlo je do kolobocij, ki so še pred kratkim zabavale vso Evropo.

Tako se je ta kulturni tok (katerega struga se v zgodovini večkrat skrije očem) navsezadnje povspel tako visoko, da se je takorekoč zrušil pod tem zanosom, zapenil in splahnil. Ali konkretno: v najvišji slasti in strasti družabne „revolucije“ so se oglašila vprašanja tako neusmiljeno realna, da je ženi upadel pogum in bi bila onemogla v sredi poti, da ni mož stopil ob njeno stran, kot borec za njeno stvar.

Načrtne točke tega gibanja:

1. Če je temeljni stavek naše sociale pravi, po katerem človeška družba fundira na obitelji, potem

lijonov bi se bilo izpolnilo, da se ni ogasila ob najvišjem vzletu ženske misli — ženska narava. Potrebi po notranjem zadoščenju se ni bilo moglo ustreči, ker je občnost zahtevala skrb za zunaj: zato je, trenutno zadušena, buknila kakor lačen plamen iz pregostih snov: Ali žensko socialno stališče ni z žensko emancipacijo popolnoma zavoženo? Ali žena ni vendar-le žena, to je ustvarjena za mater otrok in ženo moža, ki poleg teh dveh mest ne more izpolnjevati še tretjega? Ali ženski poklic ni z javno službo nezdružljiv? Če se razum tega dejstva ni zatrljeval, ga je diktirala z dovolj gosposkim glasom narava. In prišlo je spoznanje: gospodinstvo, h kateremu spada estetsko opremljenje stanovanja, družabnost z možem in gosti, pripravljanje zdrave hrane in skrb za red in snago, vzgoja otrok z vsemi obziri na otrokovo individualnost — je predmet, ki mora ženi popolnoma zadoščati, tako da ji ne preostaja časa za drug postranski opravke — poklic. (Žena izven zakona seve mora iti za kruhom.) Če pa ji ne zadošča —

Tu vzrase potrebno nov problem, problem materinstva in poklica, ki je početek nove etike . . .

Kulturni tok ženskega gibanja, ki ob njem stoji kakor palme ob potoku: Semiramis, Kleopatra, Elizabeta angleška, Katarina ruska, Marija Terezija; Deborah, Judit d'Arc; Sappho, Hrosvita gaudersheimska, Madame de Stael, George Sand, George Eliot, Julia Ward Howe, Konopnicka . . . se s svojim ogromnim materijalom idej, načrtov, zahtev izliva v naše stoletje. Kdor v tej kulturni naplavinini ve odbrati vredno od nevrednega, plodno od neplodnega, mora biti zgodovinar in filozof, poznavalec človeštva in največji, hajspretnější zdravnik ženske psihe.

Naznanjeni govornik, gospod dr. Jože Leskovar iz Maribora, vsled slabega vremena ni mogel k nam priti.

Tajnik društva pozdravi vse navzoče, posebno še goste iz Maribora in gostilničarja gosp. Schönvetterja, ki je prepuštil krasne nove prostore slovenskega izobraževalnega društva.

Igre „Luknja v namiznem prtu“, „Junaki“ in „Kmet in fotograf“ so, posebno zadnja, v vsakem oziru dobro uspele. Vzbudile so dolgotrajen in bučen smeh. Tudi pelo se je v občo zadovoljnost.

Po uradnem delu veselice se je razvila kaj živalna zabava s šaljivo pošto, zanimivim srečolovom in konfeti. Seveda tudi godba ni manjkala.

Veselica se je zaključila s splošno željo, naj slovensko izobraževalno društvo priredi v kratkem kaj enakega.

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor.

Seja 25. oktobra.

Takoj v pričetku seje poda dr. Šusteršič v imenu S. L. S. z ozirom na izjavo in eksodus nemških veleposestnikov protizjavo. V njej se naglašja, da se S. L. S. poslužuje svojih večinskih pravic strogo v okviru deželne in državne ustave, da je pa izjava veleposestva brez zgleda v parlamentarni zgodovini. Večina sklepa, kakor ji narekuje dolžnost do ljudstva in kakor zahtevajo njena demokratična načela, vlada pa izvršuje le svojo konstitucionalno dolžnost, če predloži take sklepe v Najvišje potrjenje. Ako pa se veleposestvo temu protivi, je ustavolomno. V svojih nadaljnjih izvajanjih je dr. Šusteršič krepko označil hinavstvo veleposestva in liberalcev, ki se prej, dokler so bili v večini, niso nič ozirali na manjšino, sedaj pa to zahtevajo, akoravno zastopajo komaj 11.000 volilcev, S. L. S. pa 90.713.

Govorilo je še več poslancev (in je bila debata zelo živalna, a končno je bil sprejet nov cestni zakon v celoti).

Prihodnja seja v četrtek dne 27. t. m.

Zasedanje delegacij.

Včeraj dne 25. t. m. je zboroval vojni odsek avstrijske delegacije. Na dnevnem redu je bil proračun vojne mornarice. Govorilo je mnogo delegatov, med njimi poslanec Udržal ter tudi ministrski predsednik Bienerth in poveljnik mornarice admiral grof Montecuccoli.

Udržal je izvajal: Zastopniki sudetskih dežela so prepričani, da rabimo močno brodogradnjo. Vprašanje pa je, če imamo potrebna sredstva. Najlažje si pridobimo denar, če dvignemo narodno gospodarstvo. V prvi vrsti se mora vlada lotiti vprašanja kartelov in napraviti enkrat konec tem oderuškim razmeram. Predpaci pa se nam tudi lahko, da s pomnoževanjem vojne mornarice ne delamo tako zase, kakor za našega zaveznika.

Baron Bienerth je na dolgo zagovarjal vlado, ki ni tako dolgo sklicala delegacij, grof Montecuccoli je pa odgovarjal raznim predgovornikom. Menil je, da je bil radi izrednega položaja primoran posluževati se izrednih sredstev, ter je zato dal graditi dreznoughte. Povedal je tudi, da se bo zvišalo število moštva v teku 8 ali 10 let od 14.000 na 20.000, službena doba bo pa ostala tudi še v naprej 4letna.

H koncu je bil sprejet proračun vojne mornarice. Prihodnja seja je danes dne 26. t. m.

Bolezen princa Aleksandra.

Stanje obolelega srbskega princa Aleksandra se zboljšuje vsako uro. Zdravniki upajo, da bo ozdravel. Profesorju Chvosteku izraža ljudstvo simpatije, ker se je z veliko vnemo oprijel zdravljenja obolelega princa. Ko je profesor Chvostek v spremstvu dvornega zdravnika dr. Nikoljeviča se vračal iz konaka v hotel, ga je občinstvo na ulici živahno pozdravljalo.

Siamski kralj umrl.

Kralj Chulalongkorn v Siamu je po kratki boleznici dne 23. t. m. umrl. Prestolonaslednik je proklamiran za kralja.

Kralj Chulalongkorn je vladal od leta 1868. Tekom 42letnega kraljevanja je skušal kralj modernizirati Siam. Obseg države pa se je za eno tretjino skrčil. Francozi in Angleži prežijo vedno na to, kako bi odtrgali kos za kosom od Siamu in priklopili svojim pokrajinam.

Raznoterosti.

Iz finančne službe. Prestavljen je nadpaznik Ignac Horvat iz Celja v Brežice. — Absolvirani gimnazijec Gvido Hönigman je imenovan za praktikanta pri davkarji v Laškem.

P. dr. Markovič umrl. Iz Senja se poroča, da je dne 22. t. m. umrl v tamošnjem samostanu očetov frančiškanov znani cerkveni historik fra dr. Markovič v starosti 71 let.

Razpisana je pri okrajni sodnji v Slov. Bistrici služba kancelskega pomožnega uradnika. Potrebno je znanje obeh deželnih jezikov. Prošnje do 5. novembra na okrajno sodišče v Slov. Bistrici.

Iz šole. Na šestrazredni ljudski šoli za okolice Konjice je razpisano definitivno, oziroma provizorično mesto učitelja. Šola je v II. krajevnem razredu. Za-

hteva se znanje obeh deželnih jezikov. Prošnje do 30. novembra.

Umrl je dne 24. t. m. v Bučah umirovljeni g. župnik Ivan Stajnik v 63. letu svoje starosti. Rojen pri Sv. Juriju v Slov. goricah dne 23. junija 1847, v mašnika posvečen dne 19. avgusta 1875, je služil kot kaplan v Poljčanah, Grižah, Zetalah, pri Sv. Rupertu v Slov. gor., v Vuzečah, pri Veliki Nedelji, v Ormožu, v Majšpergu, v Čadramu, kot provizor in župnik v Tinjah in od 1. februarja 1900 kot župnik v Bučah. Dne 1. marca 1910 je stopil zaradi bolehnosti v stalni pokoj. O. I. P.!

Vlada za Nemce. Jutri v četrtek dne 27. t. m. gre iz Maribora v Ceršak komisija radi nove šulver-einske šole. Kakor čujemo, polaga vlada na to pomembnost toliko važnosti, da bo šel kar sam okrajni glavar s še 3 gospodi na „komisijon.“ Na Spielfeldu sta že naročena dva voza, ki bosta prepe-ljala visoke gospode v Ceršak. To se bo smejal obraz najnovejšemu reševalcu spodnještajerskega nemštva učitelju Brezniku, ko se bo ponižno klanjal tako skrb-nemu glavarju, in gospa Steflič, ki bo igrala vlogo oskrbnice na tej šoli, ter bo pošiljala kar 3 otroke v njo, bo gotovo šolo še toliko lepše pomedla. Če se sumljivo vnetemu glavarju ne prigodi kak malheur, in če je Breznik že našel ono bitje, ki mu bo odveza-valo jermene pri čevljih, potem bo prav lušno.

Mariborsko slovensko gledališče uprizori na dan vseh svetnikov, to je dne 1. novembra 1910, žaloigro v petih dejanjih „Mlinar in njegova hči.“ Slovenci, posetite gledališče, katero uprizori iz spoštova-nja do tega dne to igro. Med dejanji svira Glasbeno društvo. Začetek je točno ob 8. uri zvečer.

Zdravje poslanca Pogačnika. Predsednik drž. zbora dr. Pattai je dobil od zborničnega podpredsed-nika poslanca Pogačnika pismo, v katerem mu na-znanja, da vsled železniške nesreče pri Rottenmannu še vedno boleha na živcih, vendar pa da upa, da bo-de mogel izvrševati podpredsedniški posel, kadar se skliče državni zbor.

Gospod Breznik, nadučitelj, odlikovan s kola-njo za 40letno zvesto službovanje, ali kakor se glasi njegov pečat: Mart. Bresnik, Oberlehrer a. d. 5 kl. Vsch. Jahring, Bes. d. Ehrenmedaille für 40jähr. treue Dienste, nam je osebno prinesel neke vrste po-pravek, ki pa seveda ne odgovarja par. 19 in bi ga nam ne bilo treba priobčiti. Da pa bodo čitatelji videli, s kakimi neslanostmi nas mučijo posilinemci in ker vemo, da se bo vsak prav od srca nasmejal, ko bo prečital ta kuriozni popravek, ga prinašamo dobe-sedno: „Poslano. Upiraje se na par. 19 tisk. zak. za-htevam da ponatisnete v Vašem cenj. listu v Straži št. 119 v postavno določenem času, naslednji popra-vek. Notica: Skušnjo za gimnazijo ni napravil, iz-javljam. 1. Učenec S. v Jarenini ni nikoli 5. razred pri nadučitelju dovršil, ampak le pri razredniku 4. razred. Ako je deček peto šolsko leto le v 4. razredu dovršil se umeje da ni 8. šols. leto končal, kar je za gimnazijo potrebno. S. je vstopil meseca maja v 5. razred in potem zbolel; ker ministrant hodil je v zvonik zvoniti in od prepiha je nevarno zbolel na u-šesih, bil je skoraj gluh. Hodil je omenjeni semester 3 mesce v 5. razred — kar nikakor ni 3 leta. Resni-ca je le to: Oče je želel dečka hitro v gimnazijo spraviti. Podpisani nadučitelj, pa mu je svetoval, de-ček se naj doma okrepi in naj vsaj 2 leti v 5. razred hodi; da do postavnega časa dobi odpustnico. Po-sestnik S. pa je naprosil g. učitelja razrednika 4. razreda naj ga 2 mesca posebaj poučuje za gimnazijo. Nadučitelj ga ni nikoli pripravljaj, za gimnazijo. 2 Vsak obitelj bo pametno sodil, da učenec iz 5. šols. leta ne more v 8 ali 9 šols. leto to je v gimnazijo preskočiti. 3 Deček je bil pred, in po skušnji, celo bolan. Ker je v Vašem cenj. listu do-pisnik tako dobre volje bil, le kritikovati o mojem 41 letnim zvestem službovanju, kar priznanje in kolanj svedočita, mu puhlo-glaveu rečem: Nisi vreden, jer-menov mi pri čevljih odvezati! Slab' le slabo išče!“ — Lepo se zna odrezati gospod Breznik, kaj ne? Vemo sicer, da so naše informacije glede učenca S. po-polnoma istinite in vsi Breznikovi izgovori ne spravi-jo iz sveta dejstva, da je S. zdrav, nadarjen in pri-den, a čita se famozni popravek vendar le lep. Člo-vek bi se res prav z veseljem smejal, če bi ga ne ža-lostila misel, da ljudje, ki tako mrcarijo našo mate-rinščino, poučujejo na šolah v popolnoma slovenskih krajih. Če učitelj-voditelj ne zna slovenščine, kako pa naj potem za Boga svetega slovenski poučuje in budi ljubezen do rodnega jezika. Ta pseudo-popravek ko-lajno za 40letno zvesto službovanje nosečega Breznika z bengalično lučjo osvetljuje naš barbarski šolski sistem. Ne gre se tukaj več za osebo gotovo še ene kolajne vrednega Breznika, z njim in z njegovim po-pravkom smo opravili in poročali bomo samo še, ko bo Breznik našel onega, ki bo vreden jermene pri njegovih čevljih odvezati, sedaj si jih mora nesrečnež še sam, ampak gre se za načelo, po katerem se ho-če raznaroditi naše deco. To načelo moramo odstra-niti, naj velja kar hoče.

Agro-Merkur v konkurzu. Liberalno gospodar-stvo. Pred par leti je bilo v liberalnem taboru veliko krika. Dan za dnem so se ponavljali napadi na naše zadrugištvu in bahafo se je trdilo, da so edino libe-ralci oni, ki bodo rešili slovensko ljudstvo potom za-druzištvu. Mnogo se je tudi slišalo o pomlajenju li-beralne stranke, ki bo kar hipoma pomedla s S. L. S. Bili so časi bobnečih fraz in puhloglavih preroko-vanj. Nekateri mladiči so se že postavljali kot vrhov-ni voditelji s'lovenskega naroda. Toda prišlo je raz-

očaranje in sedaj stoje generali vsega gibanja pred konkurzom svojega Agro-Merkurja. „Slovenski Nar.“ od dne 24. t. m. piše v svoji jutranji izdaji: „V so-boto popoldne je bil razglašen nad Agro-Merkurjem konkurz. Agro-Merkur je na zadrugiški podlagi usta-novljena veletrgovina, ki se je bavila z blagovnimi kupčijami. Kupčevala je ne samo s kmetiskimi pri-delki in kmetiskimi potrebščinami, nego tudi z konzum-nim blagom. V konkurz je prišla zadruga vsled tega, ker so se mladini, ki so imeli vso stvar v rokah, za-špekulirali pri nakupovanju in prodajanju. Pasiva prese-gajo aktiva za 106.000 K.“ Akoravno skušajo se-daj zvaliti starini vso krivdo na mladine, je to ven-dar popolnoma irelevantno. Fakt ostane: Liberalci ravna-jo z njim zaupanim denarjem lahkomišlno; ka-kor v politiki, tako so tudi v gospodarskih vprašan-jih za nič, zato proč z njimi.

Pred volitvami na Hrvaškem.

V petek dne 28. t. m. bodo šli volilci kraljevine Hrvaške in Slavonije na volišče, da si izvolijo za-stopnike za sabor in s tem določijo usodo svoje do-movine vsaj za nekaj časa. Radi zmedenosti in ne-jasnosti, ki vlada v politični javnosti na Hrvaškem, se o izidu ne da nič kaj veliko prerokovati. Že zad-njič smo poročali, da hoče „delati“ Tomašič volitve po Khuenovem vzorec in mu bo zato moralo poma-gati vojaštvo. Sedaj se celo poroča, da je celovski poljski lovski bataljon odposlan na Hrvaško, da ču-va „čistost“ hrvaških volitev.

V informacijo naših čitateljev hočemo v nasled-njem podati samo neko pregledno sliko strank, ki se udeležujejo volitev. Začnimo pri banu Tomašiču. Ta nima za sabo nobene stranke. Vsa pogajanja, ki jih je imel s koalicijo, so se razbila. Na njegovi strani stoje samo posamezni politiki, v večini ostanki nek-danje zloglasne Khuenove mažaronske Nar. stranke. S temi je šel Tomašič v boj, iz katerega noče iziti kot zmagovalac, da si bo potem ustvaril po Khueno-vem zgledu na Ogrskem svojo „delavno stranko.“

Glavni Tomašičev boj velja koaliciji, ki je bila do sedaj na krmilu. Koalicijo tvorijo Hrvati, ki so združeni v Hrvatski ujedineni samostalni stranki, ki je nastala po fuziji bivše Hrvatske stranke prava in napredne stranke, in Srbi, ki se družijo v radikalni stranki. Kako bode izšla koalicija iz volilnega boja, je težko reči. V njej je združenih heterogenih elemen-tov, da od nje ne moremo nič posebnega pričakovati.

Zelo živahno je posegla v volilni boj Stranka prava, ki je izšla iz združenja krščanskih sociatcev z boljšim delom Frankove stranke prave. Postavila je čez 50 kandidatov in ima marsikje ugodna tla. — Agilna je Radičeva Seljačka stranka, ki je postavila okrog 40 kandidatov. Samostojno nastopa takozvana Starčevićeva stranka prava; nastala je ta stranka po secesiji v Čisti stranki prava. Njen voditelj je dr. Mile Starčević, zato njene pristaše splošno imenujejo Miline. Lastne kandidate so postavili tudi srbski sa-mostalci in socialni demokrati v nekaterih okrajih. Na kak poseben vspeh teh dveh strank seveda ni misliti. Kakor poročajo zadnje vesti, se dela na to, da bi nastopile pri ožjih volitvah vse stranke enotno proti banu Tomašiču.

Štajersko.

Iz sodne dvorane. Danes sta se pred senatom okrožne sodnije v Mariboru vršili dve zanimivi ob-ravnavi. Obsodba gospoda Ivana Vuka se je potrdi-la, kljub temu, da je večina prič izjavila, da Vuk ni pretepal Leona Brožeta. — Važna je bila druga ob-ravnava. Gospod Jožef Ketiš iz St. Jakoba v Slov. goricah, vrl naš somišljenik, je bil od okrajne sod-sodnije obsojen, da je pri zadnji občinski volit-vi v St. Jakobu razžalil bivšega župana in „štajer-čevega“ pristaša Antona Šantla. Pri današnji obrav-navi pa je bil Ketiš popolnoma oproščen. Ketiša je zagovarjal dr. Leskovar, štajercižanec Šantla pa dr. Rosina.

Pesnica. Prememba posesti. Znano restavrაციo pri pesniški postaji so kupili od gospoda Krečičja go-spodje Zinauer in Comp. od Sv. Jakoba v Slov. gor. za 50.000 K. Kakor slišimo, se bo otvorila gostilna dne 1. novembra. Želimo, da bi tudi novi lastniki nas vedno postregli z izbornim budjeviškim pivom, ki je že gospodu Krečičju privabilo marsikakega gosta.

Makole. Slovenska narodna dvorana, ki jo je postavila naša makolska posejilnica za izobraževalne namene, je sedaj dogotovljena. Krasna je ta nova stavba, po kateri veliko pridobi tudi celi trg na zu-nanji lepoti. V nedeljo dne 6. novembra t. l. popoldne po večernicah jo slovesno otvorimo po tem-le sporedu: 1. Pozdrav. 2. Igra „Časica kave.“ 3. „Pravica se je izkazala.“ Igrajo domači fantje in dekleta. Med po-sameznimi točkami poje domači pevski zbor in svira domača narodna godba. Ker je dvorana posebno na-menjena naši mladini, ste vsi prijatelji slovenske mla-dine od blizu in daleč najprijazneje povabljeni, da nas na dan otvoritve v prav obilnem številu počastite.

Gornjigrad. Težko bi nam bilo, če bi nas mor-al miroljubni in v celem okraju priljubljeni sodni svetnik dr. Grebenc zapustiti. Toda iz „Narodnega Dnevnika“ posnamemo, da se vroča želja liberalnega štaba, dobiti pod svojo komando celo sodno oblast, ne bo izpolnila, kar je tudi edino prav, ker pravica mora delati nepristransko, da ne izgubi zaupanja y ljudst-vu. Zastonj so bili veseli telegrami iz Celja, zastonj pehanje „užaljenih“ par tržanov.

Celje. Dne 24. in 25. t. m. se je vršila pred tukajšnjim porotnim sodiščem (obravnavala Friedrich-Koren kontra Spindler. Spindler je bil oproščen.

Planina. Umrila je tukaj obče spoštovana gospa Roza Adamus, vdova po bivšem grajsčinskem logarju gospodu Konradu Adamusu, v 82. letu. N. v m, p.!

Slov. Bistrica. Vlada je razveljavila izvolitev 5 občinskih odbornikov in 3 namestnikov III. razr. Volitev v občinski odbor se je vršila dne 16. aprila 1909. Potrdila pa se je izvolitev nemških odbornikov iz I. in II. razreda ter izvolitev Alb. Stiegerja iz III. razreda. Nadomestne volitve za III. razred se bodo vršile v bližnjem času. Nemški listi že sedaj upijejo in kličejo nemške volilce na volišče.

Dobova pri Brežicah. Okrožna sodnija v Celju je čez premoženje trgovca Franca Zokalja razglasila konkurz.

Razgled po svetu.

Velike povodnji v Italiji. Dne 24. oktobra so se v južni Italiji, posebno v okolici Neapolja, utrgali oblaki, dežilo je neprestano cel dan in dve noči. Nastale so velike povodnji, ki so napravile (ogromno škodo. V Neapolju se je porušilo več hiš. Poroča se, da je mnogo ljudi našlo smrt pri povodnji. Vsled na-

raslega in viharnega morja je bilo v nevarnosti več ladij.

Strajk železničarjev v Egiptu. Iz Kaira se poroča dne 19. t. m.: Tukaj so začeli štrajkati železničarji. Prišlo je do resnih spopadov med policijo in štrajkujočimi. Mnogo oseb je ranjenih in mnogo aretiranih. Železničarji štrajkajo za izboljšanje svojih plač. Promet na egiptanskih železnicah je skoraj popolnoma ustavljen. Stavkujoči železničarji so napadli ravnatelje in druge uradnike železnice, katere je morala braniti policija s sabljo v roki.

Visokošolski štrajk. Učenci visoke šole v Bayonne, N.-J., Amerika, so začeli stavkati. V šolo sicer hodijo, toda ne odgovarjajo na nobeno vprašanje. Povod stavki je dala odredba šolskega sveta, da se popoldanski pouk podaljša za eno uro. Dijaki in dijakinje so predložili šolskemu svetu peticijo, da se odredba preklic, češ, da preostaja dijakom premalo časa za športne igre in da si morajo nekateri v prostih urah tudi služiti kruh. Ker se šolski svet ni oziral na to predloženo peticijo, so začeli vsi dijaki stavkati.

Kdo naj plača? Na Nemškem se pripravajo, kdo naj plača 200.000 mark za vožnjo prestolonaslednika v Indijo. Cesar hoče, da se plača ta svota iz državnih sredstev, državni kancelar pa pravi, da naj se plača iz dohodkov cesarskih posestev. Cesarjeva zahteva je precej čudna. Njegov sin gre za svojo zaba-

vo v Indijo, pa zahteva, naj bi državljani plačali ogromne stroške za potovanje.

Listnica uredništva.

Kat. slov. izobraž. društvo v Nazarij: Naročnina poravnana do 31. dec. 1910. — Trbovlje: Smo uredili. — „Adrija“: Naročnina na dolgu od 1. okt. 1909 do 1. julija 1910. — Ose gg. naročnike, ki še dolgojejo (zaostalo) naročnino deloma za leto 1909 in 1910 nujno prosimo, da isto takoj poravnajo, sicer smo primorani jim dopošiljevanje lista prekiniti.

Velik shod zaupnikov

sklicuje S. K. Z.

na nedeljo, dne 30. oktobra 1910.

Shod se vrši ob 3. uri popoldne v dvorani

Kat. delavskega društva v Mariboru

Flössergasse 4.

Na dnevnem redu so poročila in razgovori o političnih razmerah spodnještajerskih Slovencev. — Vstop imajo samo oni, ki se lahko izkažejo z vabilom. — Če kdo pomotoma ni dobil vabila, naj se takoj obrne na S. K. Z. v Mariboru. — Vsi udeleženci se lahko z večernimi vlaki odpeljejo domov.

Prodaj glasovir še celo dobro ohranjen, izdelan je bil l. 1767 pri Nikolaju Müller v Celovcu. Cena 80 K. Jos. Gajšek, Poljčane. 161-2

Priden mladenič, poštenih starišev, ki je olikan in z dobrim šol. spričevali, želi vstopiti v službo za strežnika ali pa slugo v kakem zavodu ali drugod. — Naslov pove upravištvo lista. 162-2

Dva učenca iz dobre hiše sprejme v uk krojaški mojster Maks Zabukošek v Celju, Krožna cesta. Prednost imajo tisti, ki so se že nekaj časa učili krojaške obrti.

Vage

za vagona, voze (mostne), centimalne, skalove, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,
tovarna za vage,
Brno, Zidenice Moravsko.
80 slevanska obrt.

Somišljeniki! Zahtevajte po gostilnah naš list!

XXXX Restavracija XXXX

Narodni dom

v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljon Sobe za tužce.

Za obilni obisk se priporoča 37

Lojzika Leon.

Za gostilno s hotelom v Celovcu

se išče zanesljiv :

najemnik.

Pismene oglase sprejema upravištvo lista pod naslovom „CELOVEC“. 164-3

Koncert v Mariboru

„Glasbeno društvo“ v Mariboru priredi s pomožnim orkestrom, dne 6. novembra 1910 ob 8. uri zvečer, po popoldanski predstavi, v veliki dvorani Narodnega doma

ljudski koncert

Obiskovalcem z mesta in dežele se nudi s tem izredni užitek. 163

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasino-gasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča

:: dela. :: 53

Postrežba točna! :: :: Gene nizke!

Za obmejne Slovence!

Od vsakih 1000 K, za katere se kdo zavaruje za življenje pri meni, odstopim 4 K na me od. padajoče provizije, za obmejne Slovence. ::

Franz Pograjc, glavni zastopnik „Vzajemne zavarovalnice“, Maribor, Fabrik-gasse 21.

Sprejemam zavarovanja proti ognju pod najugodnejšimi pogoji. 42

OSTANKI

parhaste za ženske obleke po 20 m trpežni K 10.—. Zelo močni K 12.— posebno fini K 14.—, hlačvine za moške obleke, dvojne širjave po 10 m močni K 14.— zelo trpežni K 17.— posebno fini 20 K, čez 20 K franko razpošilja

: narodna veletrgovska hiša :

R. Stermecki : Celje.

Uradne = zavitke

priporoča

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Štampilje

iz kavčuka se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih in risalnih potrebščin, trgovskih knjig na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek, Celje

Graška ulica šte. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga vseh tiskovin za urade. :: :: ::

Na debelo!

Priporoča se

Na drobno!

edina narodna trgovina

galanterijskega, norimberškega in modnega blaga, kakor tudi igrač.

Prica & Kramar v Celju

na voglu Graške- in Krožne ceste. 68

Slovenska trgovina

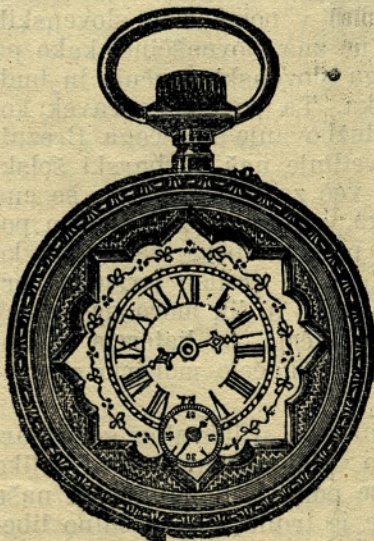
J. N. Šoštarič, Maribor

samo Glavni trg šte. 9

priporoča p. n. občinstvu svojo veliko zalogo vsakovrstnega najnovejšega in najmodnejšega blaga iz samo prvih in najboljših tovarn.

z modnim in manufakturnim blagom ter krojaškimi potrebščinami - - -

Postrežba točna in stroga solidna. :: ::

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn. Prizneno najboljšie igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 39

peró kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur i. t. d. po najnižji ceni.